

הטעון ברכה לאחריו וכו' יעו"ש, מ"מ הכא שאני שזו מצוה שתלויה בזמן שלא נגמר רק עד הסוף בגלל הכתוב תמימות, כמו שאין מברכין על כתיבת ס"ת בתחילתה מחמת שהמצוה נמשכת לזמן ואולי לא יהיה נגמר כמובא בשו"ת חת"ס או"ח סי' נ"ב. בפרט כאן שברכת שהחיינו אינה ברכה על עיקר המצוה, אלא שבח והודיה כמו ברכת להכניסו בבריתו ולא כשאר ברכות, עי' בשו"ת אהל יוסף או"ח סי' ג' שהאריך בזה בענין ברכת שפטרני מעונשו וכו' שמברך האב בזמן שגמר מצות החינוך של בנו, עיי"ש.

לא. נוהגים לספור עוד בלי ברכה אחרי תפלת שחרית, ובודאי תקנו זה לפמ"ש מרן בסי' תפ"ט ס"ז דאם שכח ולא ספר בלילה יספור כל היום, וגם הרב כפ"ה שם ציין על המנהג הזה.

לב. בליל ז' של פסח במעריב אחרי ג' פסיעות של תפילת י"ח היינו אומרים הלל הגדול, הש"ץ אומר פסקא והצבור עונים כי לעולם חסדו. והן היום מצאתי מקור מהימן והוא במסכת סופרים פרק י"ח הלכה ב' וז"ל, וביום טוב אחרון של פסח הלל הגדול אף על פי שאינו מן המובחר, עכ"ל. ושם בפירוש נחלת יעקב דקי"ל אין אומרים הלל הגדול אלא בכרס מלאה ונפש שבעה כדאיתא סוף פ"ג דתענית [אך נהגו העם ואין לשנות מנהגם], עכ"ל. אלא שלא מוזכר בפירוש מתי אומרים ההלל, ביום או בלילה. ואפשר שביום בלא"ה אומרים אותו בזמירות התפלה,

ולכן בחרו לאמרו גם בלילה. הנה לענין אמירת הלל הגדול אחרי שנענה הצבור בעצירת גשמים עי' להמג"א או"ח סי' תקע"ה סקי"א שא"א הלל הגדול אלא בנפש שבעה וכרס מלאה ודוקא בשעת התפלה וכו', ע"כ. ולכן נ"ל שנהגו בליל האחרון של החג ונפש הצבור שבעה לה תפילות החג ומצוותיו הרבות, וכרסם מלאה כל טוב באים לביהכ"נ ומודים ואומרים כו' כל"ח בהלל הגדול על הנסים ועל הנפלאות. והגם שמדברי התוס' תענית כ"ו ע"א ד"ה שאני משמע שהשביעה ברוחניות לא מספיקה להגדת הלל הגדול, יעו"ש, ועיין בהגהות יעב"ץ עמדין שם שכ' וז"ל, נ"ב בלי נפש שבעה, לפי שהנפש שבעה ושמחה בשבת שיש לאדם נפש יתירה, גם פסד"ז משמחי לב, יעו"ש. וזה קרוב למ"ש.

לג. מקובל היה במוצאי חג הפסח במעריב אחרי עלינו לשבת, היה כל צבור בית הכנסת עומד על רגליו ואומר ברנה ובצהלה את הפסוק [שמות י"ב כ"ד], ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם, [ותרגומן] ותטרון ית פתגמא הדין לקיים לך ולבנך עד עלמא, יגדל אלקים ישתבח וכו' בלחן הידוע. ואח"כ נפטרים לבתייהם לשלום לקיים מנהג המימונה בקדושה ובטהרה.

לד. במוצאי חג הפסח [שקורין ליל המימונה] מסדרין השולחנות בחלב חמאה וירק כגון שבולים ירוקים ופרחים. המשפחות מבקרות אחת את השניה, ובפרט אצל הרב או זקן המשפחה לקבל ברכתו. וכל משפחה לפי הנוהג המקובל

אוצר החכמה

מידי דמיטב, יעו"ש. ובאות ד' כתב וז"ל, ועוד טעם אחר וכו' דכבר אמרו בניסן נגאלו וכו' וא"כ יאמר נא ישראל כיון שעבר הפסח ולא נגאלנו ח"ו נתייאש מן הגאולה חלילה, ע"כ שוטחין עשבים והוא לרמוז לתחיית המתים ע"ש ויציצו מעיר כעשב הארץ, וכשם שהמתים עתידין לחיות כך הגאולה עתידה לבוא במהרה בימינו אמן, עכ"ל.

ומה שקורין לזה מימונה שמעתי שהיא מלה ערבית מימון דהיינו מזל לרמוז על מזל טוב לכל השנה. וזהו ליל המימונה באופיה הטהור ולא כמו שקמו כאן אנשים ובדו מלבם חג המימונה ביום אסרו חג, ובו המיטו בושח וחרפה על קהלות מרוקו, שמזעיקים אנשים ממשפחותיהם לבוא ולהשתתף בקרנבאל וברקודי פריצות ואי צניעות, ה' יחזירם בתשובה, וראוי ונכון לבטלו ומבטלו יהיו תוצאות חיים ברכה ושלוש לכלל עם ישראל אמן.

לח. מה שהיו מבקרים אצל הרב בליל מוצאי פסח ראה פסחים ל' ע"א, דאמר רבא כי הוינן בי רב נחמן כי הווי נפקי שבעה יומי דפסחא אמר לן וכו'. ורבינו הרש"ש שם דקדק על הלשון שבעה יומי, והנה רב נחמן היה אב"ד [רש"י סוכה י' ע"ב] ורבא הלך לקבל פניו, ולכן השמעונו חז"ל שהלך באחרון של פסח, אמרי צדיקים. ונראה שמזה נשתרבו מנהג זה.

לו. היינו נוהגים להתיר לקחת שאור של נכרים לחמץ בו או העיסה

אצלם, הללו מתיזים חלב על מצח המתברך, והללו נותנים לו תמרה ממולאת בחמאה ודבש, ויש אחרים שמכינים למבקרים לביבות מחמץ, והכהנים באים מבית לבית עד בית הרב לברך ברכת כהנים יברכך ה' וישמרך וכו', וכל הגברים בבית קוראים בקול ובניגון לפי הנגינות שבספר משלי הפסוקים: כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך שנות חיים, אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, גול אל ה' מעשיך ויכנו מחשבותיך, וימלאו אסמך שבע ותירוש יקבך יפרוצו, ומצא חן ושכל בעיני אלקים ואדם. ושוב מתרגמים הפסוקים בלשון הגרי שיבינו הנשים והקטנים. ואחרי זה המברך מתחיל מי שברך אבותינו הקדושים וכו', ומנשקין ידי הרב ונפטרים לבתיהם לשלום, והכל בצניעות ובקדושה וטהרה.

ועיין בספר בית הבחירה דף רס"ט בדיני מוצאי חג הפסח אות ג' שכתב וז"ל, נהגו בהרבה מקומות בליל מוצאי חג הפסח לוקחים עשבים עם שבולי החטים ומניחים אותם בראשיהם כמנהג עירנו אר"ץ זבת חל"ב, וכן בקושטא ובאזמיר שזורקין בד' פנות הבית ואומרים בשמן ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו, והרב בית מועד לכל חי תמה על מנהג זה דמאי אולמיה מוצאי חג המצות משאר חגים, וכתב שם משם הר' חיי עולם ז"ל הטעם ששוטחין עשבים שיש בהם שבולת מילתא דמיזן זיין הוא משום דבפסח נידון על התבואה ולברך בשם ה' שיעשה השנה מבורכת בכל